

[Udenrigsministeren]

kansk land i nærheden har været ude for i de senere år. Jeg har hos danske politikere med stort set samme indstilling som den, hr. Erhard Jakobsen igennem nogen tid har givet udtryk for, hørt, at hvad der foregik i Rhodesia, det måtte man da forstå. Hvor ville man have været henne i Rhodesia, hvis ikke man havde de hvide? Man måtte da forstå, at man ikke i Rhodesia kunne afskaffe parallellen til det, vi her taler om, nemlig at man direkte i deres lovgivning havde bemærkninger, der satte de sorte på det stude, hvor de skulle være. Hvor mange velmenende bemærkninger har man ikke hørt om det? O.k., så havde vi sanktionerne, af statsretlige grunde først og fremmest presset frem af Storbritannien. Vi havde sanktionerne, der ikke virkede meget effektivt, men stadig væk var der hos mange den løftede pegefinger. Så fik vi en politisk bevægelse, idet Muzorewa kom frem på den politiske arena. Straks var der dem, der foreslog, at nu skulle man anerkende den mand og det, han stod for. Da man var kommet igennem hele processen, viste det sig, at den pågældende repræsenterede en forsvindende lille procentdel af vælgerbefolkningen. Ud af det hele kom en premierminister ved navn Robert Mugabe. De vanskeligheder, han nu slås med, slås han med som repræsentant for et uafhængigt land.

Jeg mener, at man med megen ret kan drage en parallel til det, vi diskuterer omkring Sydafrika. Man er da altid i stand til – det har vi hørt under de adskillige debatter, vi har haft – at pege på: er der ikke noget dobbeltmoralsk i alt dette her? Erkendt, der er også nogle moralske problemer. Det er givet, at når man peger på kulimporten fra Sydafrika, så rammer man et ømt punkt. Vi har med et flertal her i folketinget besluttet at rette en henvendelse, hvad der jo skete, til Elsam med en opfordring til, at de forsøgte at købe deres kul andre steder. Jeg har over for tinget haft lejlighed til dels direkte her i salen, dels gennem svar til udvalg at konstatere, at Elsam forsøger at følge denne henstilling, men det giver os nogle problemer, det skal jeg ikke se bort fra. Australien har skåret ned på deres eksport af kul til Danmark, og Polens eksport er skåret meget betydeligt ned. Her står vi med problemer, alt imens Elsam forsøger at finde nye markeder.

Hr. Dohrmann spurgte: hvad er konsekvensen, hvis Sydafrika lukker for deres kuleeksport til Danmark? Jeg har været meget inde på det i et svar for nylig, hvor jeg påpeger, at vi er energimæssigt afhængige af disse kul fra Sydafrika i en overskuelig fremtid for ikke at sige i en hel del år, på trods af de bestræbelser, der gøres.

Hvad er så konsekvensen, når man så hoverende kan pege ned på mig og sige: er det ikke dobbeltmoral? Er konsekvensen, at man siger: o.k., så bliver vi altså også nødt til at ændre politisk holdning og ændre signaler i forhold til Sydafrika? Nej, det kan ikke være konsekvensen. Det er ikke op til os at afgøre, hvad Sydafrika måtte beslutte med hensyn til deres eksport af kul, men hvad vi selv kan beslutte. Det er den del af det, der har at gøre med de rent politiske holdninger. Derfor mener jeg ikke, at man har lov til at stille det op på den måde, at med den kulafhængighed har vi i og for sig dermed lukket munden på os selv. Så sandelig ikke. Jeg mener, at vi selvfølgelig må holde fast på den linje, der hele tiden har været vor, og som er baseret på beslutninger i FN. Vel vidende, som hr. Kjelgaard var inde på, at der findes systemer i denne verden, man kan kritisere, når det drejer sig om overholdelse af menneskerettighederne, ligesom man kan kritisere dem på andre måder, for vi er jo i den situation, at der i den ganske verden kun findes ca. 25 lande, som har et demokrati, der svarer til det danske. Mønsteret er meget, meget broget. Det giver nogle alt for lette argumenter, synes jeg, for dem, der ønsker at bruge dette komplicerede billede til at sige: så skal vi have en ændret holdning. Nej, det skal vi ikke.

Danmark står ikke alene i dette spørgsmål, som nogle har forsøgt at fremstille det. Det lå ligesom i hr. Arentofts bemærkninger. Jeg kan da godt forstå, at man sætter spørgsmålstegn ved effekten af, at Danmark, som hr. Steen Folke et par gange har været inde på det – og nu kan jeg se, at man har bebudet et nyt initiativ – Danmark alene foretager sanktioner af forskellig art. Hvis det skal have en virkning, er det nødvendigt, at det har den tilstrækkelige bredde. Bedst og mest effektivt naturligvis gennem beslutninger i FNs sikkerhedsråd. Vi har i Danmark en lovgivning, der automatisk betynder, at det dermed også kommer til at gælde for Danmark. Der